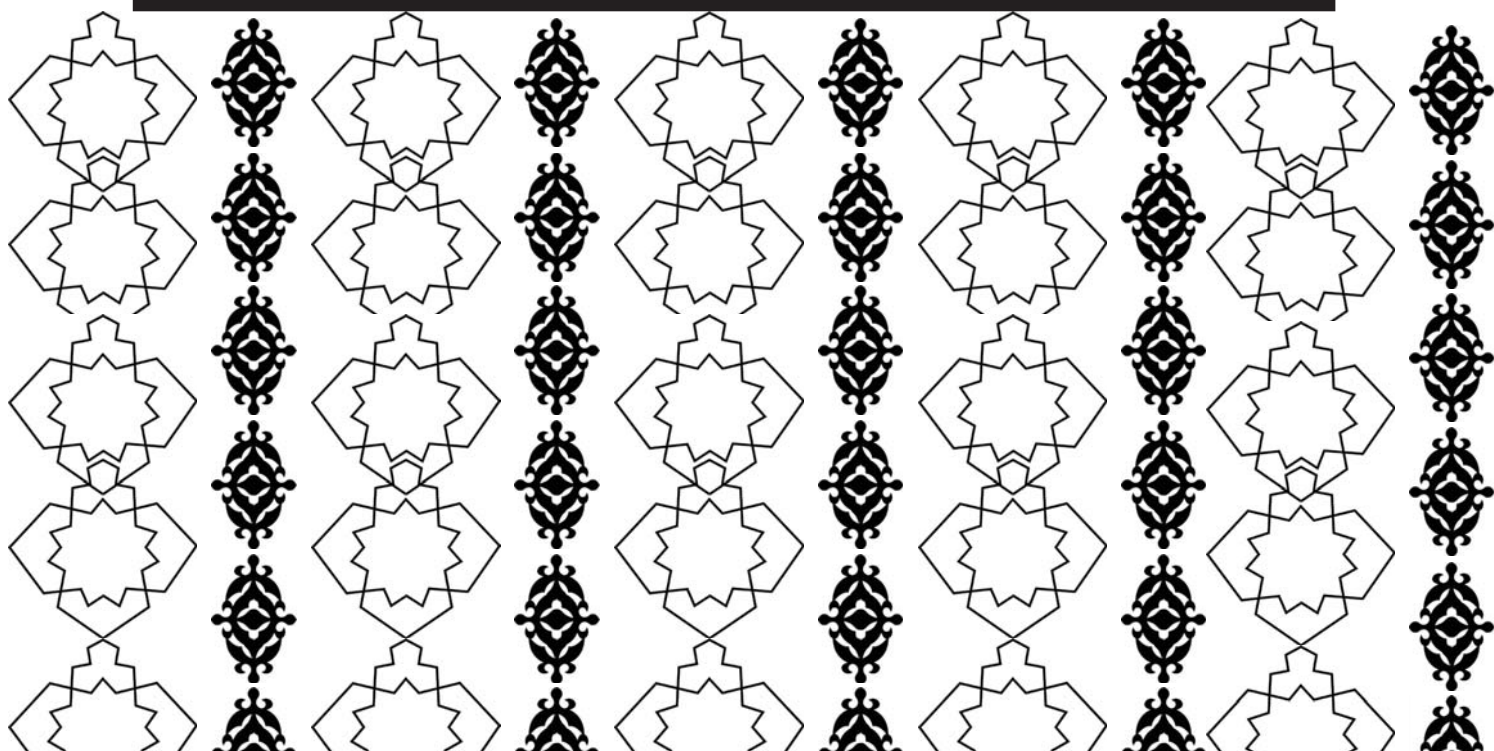
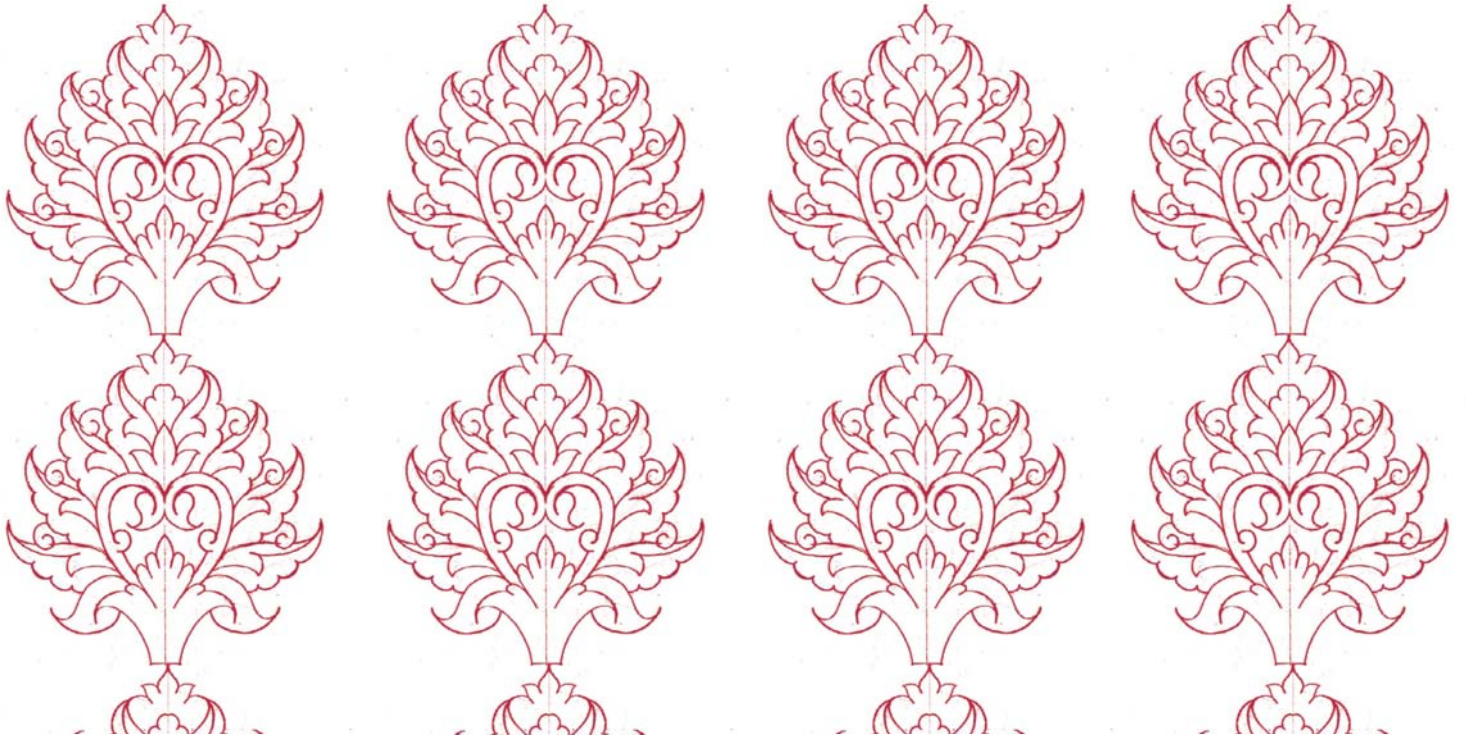

طراحی و دوخت تحت برند پوشینا
وابسته به موسسه مطالعات هنر اسلامی

موسسه مطالعات هنراسلامی

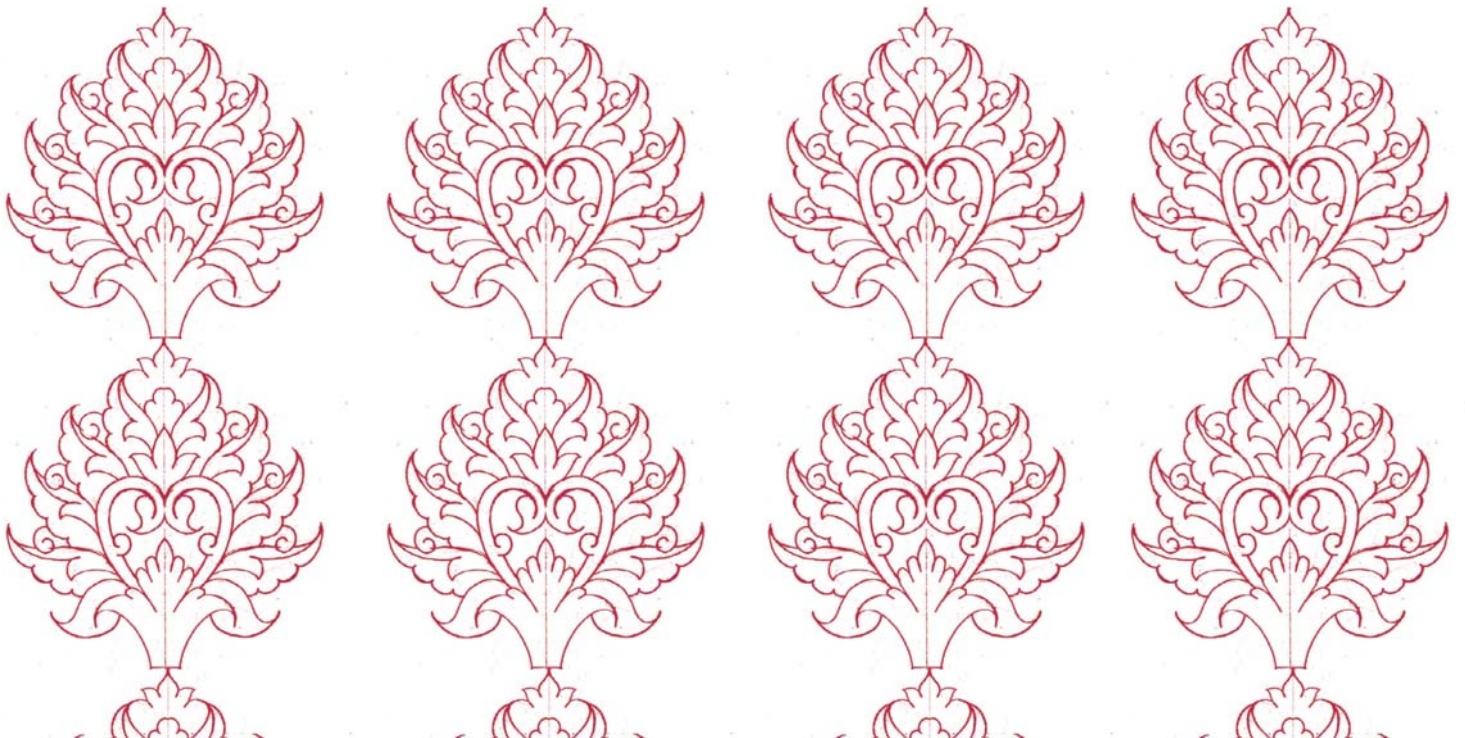
شماره ثبت ۱۱۳۶۷

www.ias.org.ir

آدرس: خیابان انقلاب، بین خیابان ابوریحان و
دانشگاه، ساختمان فروردین، واحد ۶

تلفن: ۶۶۴۱۳۸۴۹-۶۶۱۷۶۲۲۰

مقدمه

هنر یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مشترک حیات بشری است که در زندگی انسان‌ها نقش و جایگاه مهمی دارد. از این رو، با توجه به ذات آن، راهی برای شناخت بهتر انسان و جهان هستی و در نهایت، شناخت بهتر خداوند است و با نظر به کارکرد اجتماعی آن، یکی از عناصر اصلی تمدن‌سازی و فرهنگ آفرینی به شمار می‌آید. امروزه به مقوله هنر، بیش از پیش به عنوان زبان مشترک انسانی توجه می‌شود. در این میان، فرهنگ سسترگ و میراث هنری گران‌قدر ایرانی-اسلامی در دنیای امروز می‌درخشد و مشعلی فروزان برای رهروان حق است. اما مادامی که هنر شکل کاربردی پیدا نکند ظرفیت‌ها و ظرافت‌های آن ناشناخته باقی مانده و رسالت آن به انجام نخواهد رسید. از این روی، وظیفه تمامی دست‌اندرکاران امر هنر اعم از هنرمندان، متولیان و سیاستگذاران این است که همت خویش را ابتدا بر کشف، ارائه و بازنمایی این موهبت الهی و سپس شکوفایی ظرفیت‌های آن مصروف نمایند. این امر جدای از اینکه آن هنر خاص را برجسته می‌سازد، در شکلی کلی‌تر، ابعاد فرهنگی و بومی بستری که در آن تولید شده را نیز آشکار خواهد ساخت و زمینه مشترک گفتگویی را برای فرهنگ‌های مختلف جوامع بشری فراهم خواهد کرد.

درباره موسسه

موسسه مطالعات هنرهای اسلامی با مدیریت خانم دکتر مهناز شایسته فر یکی از معدود موسسات فعال و با سابقه درخشان، در زمینه مطالعات، تحقیقات، آموزش و تولید علم در زمینه هنر و فرهنگ ایرانی - اسلامی است که با تجربه ای بیش از دو دهه در این زمینه و همکاری متخصصین و زبدگان هنر و فرهنگ این مرز و بوم همواره در جهت افزایش غنای دانش، فهم، تولیدات و متولیان این بخش کوشیده است. در این راستا خدمات متنوعی من جمله، انتشار نشریه علمی - پژوهشی هنر اسلامی از سال ۱۳۸۲ و دو نشریه علمی-تخصصی سفالینه و کیمیای نقش از سال ۱۳۹۳، اجرای کارگاههای تخصصی و همایشهای ملی، چاپ بیش از ۳۵ عنوان کتاب تخصصی و بسیاری دیگر از فعالیت‌های مشابه را در کارنامه خود دارد و از سال ۱۳۹۵ فعالیت خود را به تحقیق و پژوهش در زمینه طراحی پوشاک ایرانی - اسلامی قشر بانوان از جمله ماتو، روسری و شال‌هایی با تکنیک چاپ سیلک و کاربرد نقوش اسلامی بر روی آنها آغاز نموده است.

طراحی و دوخت پوشاک بانوان پوشینا وابسته به موسسه مطالعات هنر اسلامی با سابقه ۲۰ ساله در فعالیت‌های نظری و بنیانی، مطبوعاتی و تحقیقاتی هم‌اکنون ماحصل مطالعات در حوزه مد و لباس ایرانی را در عرصه تولید پوشاک بانوان ایرانی متمرکز نموده است و طبق جدولی تایید شده در شورای مرکزی موسسه در کارگاه تولیدی مد و لباس پوشینا گروه اول مطالعاتی و تولیدی طراحی و تولید پوشاک خود را بر اساتید بانو دانشگاهی متمرکز نموده است. شرکت لاجورد کبودان تحت برند پوشینا وابسته به موسسه مطالعات هنر اسلامی با ایده‌ای خلاقانه در راستای احترام به محیط زیست اقدام به تولید ساک‌های پارچه‌ای با نقوش ایرانی اسلامی نموده است.

درباره طرح

ایران سرزمینی وسیع است که فرهنگی به گستردگی هزاران میراث فرهنگی بجا مانده از ادوار مختلف قبل و بعد از اسلام دارد. نکته حایز اهمیت در مورد لباس‌های ایرانیان پوشیدگی و فاخر بودن آنهاست. با چنین پیشینه قدرتمند هنری و فرهنگی، این موسسه برآن است تا با توجه به

جذابیت بصری البسه باتوان برای میهمانان همایش مذکور، لباسی صد در صد ایرانی و همچنین اسلامی طراحی نماید تا بدینوسیله فرهنگ و هنر غنی این سرزمین را در کشورهای اسلامی و غیر اسلامی بسط و گسترش دهد. تیم طراحی و تولید موسسه بر آن شده است تا نقوشی ایرانی را بر تن پوشی اسلامی مهیا کند، تا علاوه بر اصالت و جذابیت نقوش بکار رفته در ادوار مختلف کشور، بتواند فرهنگ پوششی ایرانی- اسلامی را تیز تر و بیچ دهد و سعی در نشان دادن هویت ایرانی- اسلامی کشورمان دارد تا جلوه‌هایی چشم‌نواز از هنر سنتی این سرزمین را بر روی پوشاک امروزی متجلی سازد.

با در نظر گرفتن این مسأله، موسسه مطالعات هنر اسلامی طراحی تن‌پوش‌ها و نقوش بکار رفته بر روی لباس‌ها را با دقتی هرچه تمام‌تر از نقوش اصیل ایرانی که دارای رنگ‌های زیبا و چشم‌فریبی می‌باشد، گلچین کرده تا مقوله حجاب و پوشیدگی را در قالبی جذاب و گیرا برای عزیزان میهمان ارایه دهد. با این امید که بتوانیم این اصل ایرانی- اسلامی را در وجود آن عزیزان برانگیزیم.

تیم طراحی و تولید ما از نقوش ایرانی، بخصوص نقوش کاشی‌های ایرانی، که بی‌بدیل‌ترین نقوش کاشی در دنیا هستند و همچون بخشی از شناسنامه فرهنگی و هنری ما به حساب می‌آید، استفاده نموده است؛ چراکه نقوش قالی‌های ایران متأسفانه توسط بسیاری از کشورهای تقلید شده- است و نقوش سوزن‌دوزی‌های بلوچستان و یا جنوب ایران نیز شبیه به نقوش افغانستان، پاکستان و ... هستند. طراحی لباس‌ها از لباس‌های ادوار متفاوت ایران، اعم از قبل و بعد از اسلام، اقتباس شده است. پیشنهاد موسسه نقش‌اندازی بر روی لباس‌ها است، اما شایان ذکر است که باتوجه به نقاشی این نقوش با قلم مو و رنگ‌های مخصوص بر روی پارچه‌ها و یا چاپ رنگی آنها بر روی لباس‌ها این کار هزینه بیشتری برای طرف قرارداد دارد.

اهمیت کاربرد نقوش اسلامی و معرفی برخی از انواع نقوش اسلامی

نقوش تزئینی هنر اسلامی ایران، از بعد طراحی و مضمون، حامل اهمیت ارزش‌های تزئینی هنر ایرانی- اسلامی محسوب شده و دارای سابقه تاریخی بسیار طولانی است. پیشینه این هنر را می‌توان در دیواره‌های غارهای سنگی جستجو کرد که طی سالیان متمادی، به کاخ‌ها، بناهای مسکونی، سفالینه، پارچه، قالی و دیگر صنایع و هنرها راه یافت. در نقوش کشور ما، همواره به جانوران و گیاهان توجه شده و هنرمندان آنها را در آثار خود بکار برده‌اند، این نقوش بر مبنای تفکرات و برداشت‌های آئینی شکل گرفته است و بسیاری از آنها، به نهادی از اعتقادات سازندگان‌شان بدل گشته است.

ایرانیان، برای تزئین آثار و دست‌ساخته‌های خود از نقوش گوناگونی استفاده کرده‌اند که ظاهراً تعدد نقش‌های جانوری و گیاهی بیشتر از بقیه بوده است. آنان برای طراحی و تزئین این آثار همواره چشم به طبیعت داشته و از آن الهام گرفته‌اند؛ اما هیچ‌گاه، دست به تقلید نزده و به طرح و آرایش آن، بیشتر ارج می‌نهادند تا به نمایش واقعی اشیاء.

هنرمندان در آغاز از طریق «ساده‌نگاری» نقوش طبیعی، نقش‌هایی که در طبیعت همانندی نداشت، پدید می‌آوردند. ولی با گذشت زمان در عین دور کردن نقوش از طبیعت‌گرایی محض، سعی بر آن داشتند تا نقش جدیدی متناسب با شکل ظاهری و مواد سازنده شیء پدید آورند و نقش روی اشیاء با سطح مورد نظر تناسب و همخوانی داشته باشد. مثلاً برای گلیم ممکن بود از خطوط شکسته و صاف و برای یک سفال استوانه‌ای از نقوش گردان استفاده کنند.

نقش‌های اولیه بازتابی از زندگی روزمره انسان بود و طرح‌هایی مثل کوه، زمین، دریا و گیاهان را دربرمی‌گرفت. همچنین انواع خطوط راست، شکسته و منحنی را می‌توان بر روی سفالینه‌های بدست آمده از شوش، سیلک و... ملاحظه کرد. رمز‌گرایی و تمثیلی بودن از ویژگی‌های بارز این نقوش است. طرح‌هایی که مَلهم از طبیعت بوده و از آن گرفته شده و سپس با تفکر و اعتقادات هنرمند آمیخته و به گونه‌ای انتزاعی، به یک اثر هنری تبدیل شده است. این نقش‌ها مقدمه‌ای برای طراحی

و تزئین آثار پیچیده‌تر بوده‌اند که بعدها با نقوش و طرح‌های متنوع دیگر بسط و گسترش یافتند. اما اینکه امروزه چه بهره‌برداری می‌توان از این نقوش کرد مسأله‌ایست که نیازمند دقت نظر و ژرف‌نگری محققان این زمینه و متولیان امر هنر و ساینستگذاران فرهنگی است. به کاربردن و بروزآوری هنرهای سنتی امری است که امروزه نیاز آن بیش از پیش احساس می‌شود؛ چراکه پوشش‌های امروزی چندان معرف هویت ملی و آیینی ما نیست و از سوی دیگر ورود البسه خارجی با طرح‌ها و نقش‌های غیر بومی، کار طراحان داخلی را به حاشیه رانده است. بنابراین با معرفی و بکارگیری درست و اصولی این نقوش در سطح ملی می‌توان از ظرفیت‌های غنی آن بهره برد. اقدام و عمل در سطح فراملی نیز در مرحله اول معرفی فرهنگ و هنر این مرز و بوم به سایر ملل است و در مرحله دوم ایجاد حس اعتماد به نفس در بین هنرمندان و طراحی داخلی را سبب می‌شود.

ذکر سه نمونه از نقوش اسلامی

نقوش اسلیمی

اسلیمی از ریشه «سلم» به معنی آشتی و صلح و سلامت گرفته شده است. همچنین واژه «آرابسک» را هم برای اسلیمی به کار می‌برند. اسلیمی یا آرابسک شیوه‌ای از تزئین با نقش‌های گیاهی ساده شده (استلیزه و قراردادی) و دور از طبیعت (انتزاعی) با پیچ و خم‌های متقاطع و موزون و مکرر است که در زبان فارسی نام‌های دیگری از جمله: طرح‌های طوماری، طرح‌های پیچکی، اشکال طوماری و... دارد.

از انواع مختلف اسلیمی می‌توان از اسلیمی ساده، خرطومی، دهان اژدری، پیچک و جاری نام برد. هنرمند برای طراحی این نقوش باید از شیوه‌های مربوط به هندسه نقوش، مثل شیوه‌های گسترش نقش در سطح و تقارن‌ها و... آگاهی لازم را داشته باشد و با مهارت این کار را انجام دهد. نقوش اسلیمی در تزیینات مختلف معماری (از جمله مقرنس)، گچبری، کاشیکاری و همچنین حجاری، فلزکاری، تذهیب، منبت‌کاری، قالببافی، پارچه بافی، سفالکاری، قلمزنی، تزیین کتب، مینیاتور و خوشنویسی کاربرد دارد.

نقوش گیاهی ختایی

«ختا» را برخی منسوب به خطا به معنی اشتباه و سهو می‌دانند. ختا به معنی گل و ریحان هم به کار رفته است؛ و همچنین ناحیه‌ای از چین به نام ختا. نقوش ختایی ساقه‌هایی هستند مانند ریسمان که گل‌ها، غنچه‌ها، برگ‌ها و بندها روی آن قرار می‌گیرند. نقوش ختایی دارای پیچ و خم موزون هستند. برخی بر این عقیده‌اند که این گونه طرح‌ها در دوره مغول از چین وارد شده و به همین دلیل ختایی نامیده می‌شود؛ ولی بررسی سیر تکاملی کاربرد طرح گلها در دوره‌های مختلف، از دوران هخامنشی تا کنون، نشان می‌دهد که این طرح در آثار این دوران هم بوده و به تدریج تکامل یافته است و این تشابه نقوش به دلیل روابط سیاسی، فرهنگی و بازرگانی میان دو کشور بوده است.

گل و برگ‌های به کار رفته در ختایی عبارتند از: برگ عباسی - گل شاه عباسی (اناری) - پیچک - غنچه - گل نیلوفر - پنچ پر - گل فرفره - ساق و برگ مو - خوشه ی انگور - بوته ترمه (بته حقه) - نخل - انجیر و... اجزای ختایی شامل: برگ، گل، غنچه و بند. از جمله محراب‌های گچبری شده با تزیین نقوش گیاهی اسلیمی و ختایی می‌توان از محراب‌های مسجد جامع اردستان، مسجد پیر بکران، مسجد علویان، مسجد بسطام نام برد.

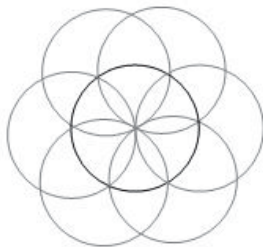
نقوش هندسی

این نقوش و طرح‌های هندسی موجود در هنر و معماری اسلامی، در حقیقت بر اساس تکرار یک نقش مایه ساخته شده است. این نقش مایه طوری طراحی می‌شود که قابلیت تکرار شدن داشته باشد؛ یعنی گوشه‌ها و امتداد خطوط این گره‌ها به نحوی طراحی می‌شود که در نقاط متناظر گره کناری، چفت شوند. به همین دلیل است که می‌توان یک دیوار، نمای داخلی یک گنبد، یا سقف یک صفا را با کنار هم قرار دادن یک یا چند گره تزیین کرد. تنوع سبک‌های نقوش هندسی بسیار زیاد است. تفاوت در زمان و مکان استفاده از یک نقش معین، منتج به بروز تفاوت در جزئیات و خصوصیات آن نقش شده است. در ترسیم این نقوش بر روی کاغذ، رعایت دقیق اندازه‌ها و نسبت‌ها از اهمیتی دو چندان برخوردار است.

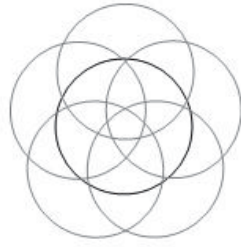
شکل (۱) دایره‌ای را نشان می‌دهد که چهار دایره دیگر حول آن کشیده شده است.

شکل (۲) دایره‌ای است که پنج دایره دیگر حول آن کشیده شده است.

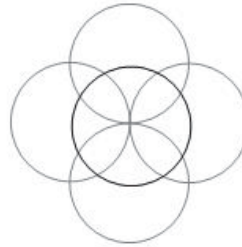
شکل (۳) حالتی را نشان می‌دهد که شش دایره حول دایره مرکزی کشیده شده است. تنها به وسیله همین سه انتخاب می‌توان صدها نقش هندسی متفاوت از هم طراحی کرد.

۳

۲

۱

جانمایی نقوش و طرح‌های ساده شده در پوشاک بانوان امروزی

پوشاک از نیازهای اولیه و اساسی بشر محسوب می‌شود؛ درست مانند خوراک، مسکن، امنیت و غیره. پوشاک در فرهنگ اصیل ایرانی از تنوع بسیار زیادی برخوردار است. این گوناگونی و تنوع، نه فقط در مناطق مختلف، بلکه در میان طبقات متعدد اجتماعی بر حسب جایگاه اقتصادی، سیاسی، جنسیتی و کارکردی دیده شده است. لباس محلی مردم مناطق کوهستانی و بیابانی، خشک و سرد و غیره که با توجه به سنت‌های آنان متفاوت و متنوع است، علاوه بر دارا بودن نقش‌ها و نمادهای اصیل که به پیدایش تمدن بزرگ ایرانی و اسلامی مرتبط است، الگوی بسیار مناسبی برای طراحی لباس امروزی مردم ایران محسوب می‌شود.

فرایند طراحی لباس یکی از اساسی‌ترین رسالات طراح لباس است و نقش او در جامعه، ارتقای سطح سلیقه اجتماعی است. آشنایی و کاربرد به جای اصول و مبانی هنرهای تجسمی در طراحی لباس معاصر بسیار اثربخش خواهد بود؛ چرا که رعایت تعادل، تناسب، هماهنگی طرح و رنگ و نقش و برش تأثیر بصری فوق‌العاده‌ای بر مخاطب و زیبایی پوشاک دارد.

در فرایند طراحی لباس ۴ مرحله حائز اهمیت است:

۱. تحقیقات و دریافت اطلاعات: در تحقیقات و دریافت اطلاعات باید مدنظر داشت طراحی براساس پوشش محلی یک منطقه با طراحی‌های تشریفاتی و یا انتزاعی متفاوت است.
۲. تبیین مفهوم: در تبیین مفهوم، پوشاک در لایه‌های مختلف مفهومی بررسی می‌شود. شاید ظاهری‌ترین بخش آن خوشایند بودن برای پوشنده و بازتاب اجتماعی و رسانه‌ای باشد؛ اما در لایه‌های پنهان نشانگر تعریفی خواهد بود که شاید آن پوشاک بعد از دوره‌های خاص نیز مصرف شود. در واقع تبیین مفهوم، شناخت زبان پوشاک است که می‌تواند زبانی فرهنگی با پشتوانه‌ای اجتماعی و هویت‌ساز باشد.

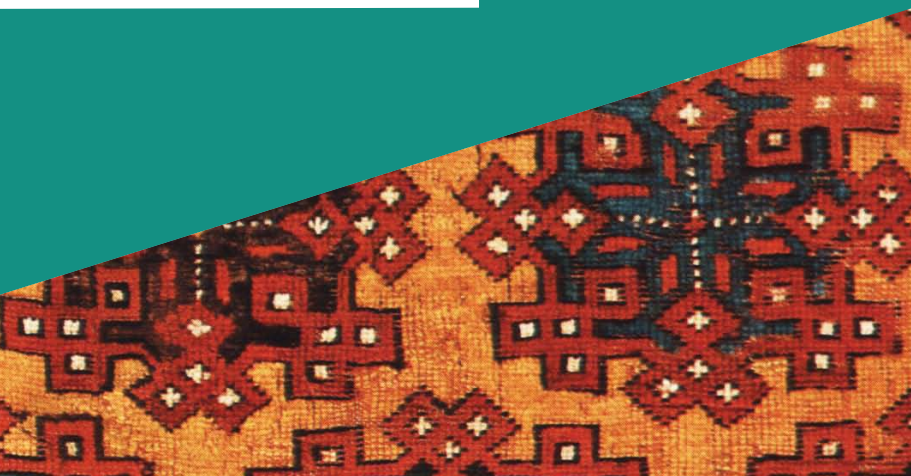
۳. ایده‌پردازی: در ایده‌پردازی بر پایه جمع‌بندی تصویری، اطلاعات علمی و عرفی و اصول زیبایشناسی اسلامی و غیره ایده اولیه طراحی لباس، مطرح می‌شود. خلاقانه بودن، نوآورانه بودن، مبتنی بر حل مسأله بودن و ... مواردی است که در ایده‌پردازی قابل اهمیت است. ایده‌پردازی پیوندی دقیق با تفکر دارد.

۴. اتوهای اولیه: اتوهای اولیه پس از شناخت کامل پوشاک منطقه و فرهنگ حاکم بر جامعه، آغاز می‌شود. در تغییر الگوی سنتی پوشاک محلی مهم‌ترین عامل، هماهنگی لباس با فرهنگ جامعه است. از مواردی که در طراحی البسه به‌ویژه لباس بانوان براساس الگوهای سنتی باید مدنظر داشت، راحتی لباس، کامل بودن، زیبابودن، امکان تأمین مواد اولیه از منابع داخلی و کمک به تأمین استقلال اقتصادی متناسب با شرایط اقلیمی و جغرافیایی است که از اهداف طراحی لباس ملی خواهد بود.

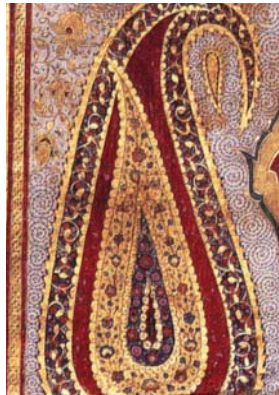
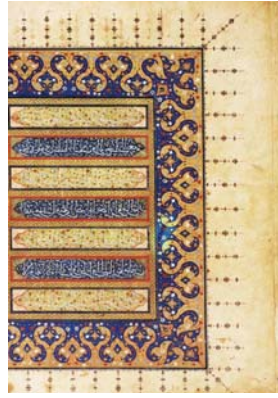
۵. تغییر، اصلاح و تکمیل فرایند طراحی: در طراحی مقدماتی، اتوهای متناسب با فرهنگ و پوشاک مردم منطقه نیاز است؛ سپس، آنالیز و ساده‌سازی الگوهای اتود شده جهت راحتی بیشتر و استفاده در مجامع عمومی امروزی صورت می‌گیرد؛ بنابراین در اتوهای نهایی، طرح‌های اولیه کامل می‌شود، جزییاتی اضافه و خطوطی حذف می‌شود تا هماهنگی طرح و فرم متناسب با جنسیت، فرهنگ، سنت و تجدد در لباس نهایی نمودار شود. کاربرد رنگ‌های شاد در طرح‌ها و پارچه‌هایی با نقوش سنتی ارتباط بین سنت گذشته و حال و هوای پوشاک امروزی را به خوبی می‌تواند حفظ کند که علاوه بر راحتی لباس دوخته شده، هزینه‌های کمتری نیز در بر خواهد داشت.

۶. طراحی جزئیات: تقلید از پوشاک و پوشش فرهنگ‌های دیگر بسیار آسان است، اما جوامع دارای فرهنگ غنی همواره از الگوهای درون‌متنی و فرهنگی غنی خود برای به روز شدن کمک می‌گیرند و گرنه تغییر لباس نشانگر تغییر فرهنگ خواهد بود. آنچه بیش از همه در تزئین جزئیات مطرح است استفاده مناسب و به جا از نقش‌ها و عناصر و بافته‌های سنتی در تکمیل و تزئین لباس است

به طور کلی در فرآیند جانمایی نقوش، با استفاده از نتایج پژوهش و تحقیقات انجام شده در آثار هنر ایرانی-اسلامی در حوزه‌های معماری، صنایع دستی، نقاشی و دیگر حوزه‌های مرتبط که به ضرورت استفاده از نقوش ایرانی-اسلامی باشد، نقوش مورد نظر و شناسنامه آن استخراج می‌شوند. در این مرحله بعد از انتخاب اثر هنری و به نوعی منبع اصلی نقوش، قسمت مورد نظر آن به صورت انتزاعی بدون اینکه به نقوش صدمه وارد شود استخراج می‌شود. در مرحله بعد «بخش اجزای تشکیل دهنده نقش»، نقش‌هایی که برای تولید اثر خلاقانه استفاده می‌شود در ترکیب بندی قرار می‌گیرند که همگی یا تعدادی از آنها در بسترهای مختلف قرار گرفته و در طراحی پارچه و پوشاک بانوان امروزی به کار گرفته می‌شود. پارچه‌های زیبا و با شکوه همواره از ویژگی‌های اصیل و بارز مشرق زمین به شمار می‌رود؛ زیرا لباس به منزله جلوه‌ای از هنر، منشأ شرقی داشته و به نوعی نشان‌دهنده اقتدار، تجمل و شکوه پوشاک آسیا است.

تصاویر منتخب

سادہ سازی

تصویرسازی سرلوح
قرآن، شیراز، کپی از مثنوی
معنوی، جلال الدین رومی

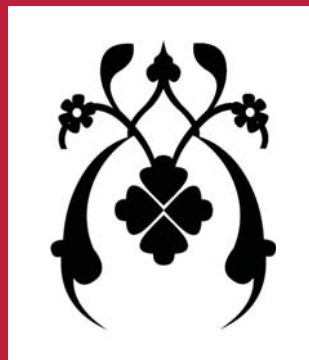
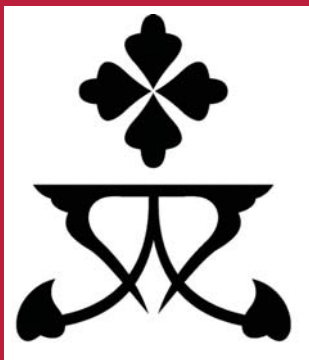
خط: ثلث
تاریخ: ۱۴۴۲/۸۴۶
محل نگهداری: کتابخانه چسترییتی

کاربرد نقوش

رنگ: آبی، قرمز، اخراپی، سبز
چیدمان: ترکیب‌بندی منظم و با ریتم
یکنواخت
تکنیک انتقال بر روی پارچه:
۱- نقاشی روی پارچه
۲- چاپ سیلک
قسمت مورد استفاده طرح: حاشیه

استخراج نقوش از سرلوح قرآن شيراز

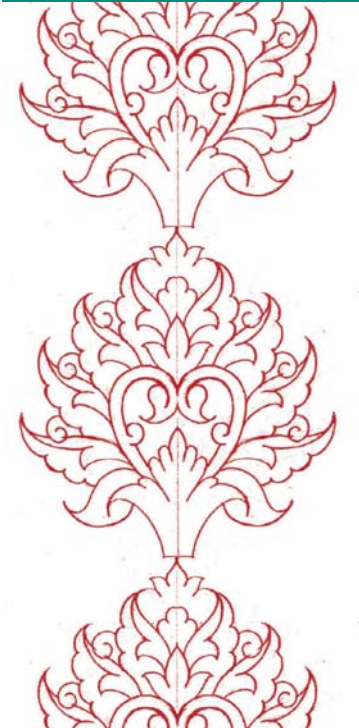
ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از سرلوح قرآن شیراز

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

سرلوح قرآن شیراز

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

سرلوح قرآن شیراز

قرآن تک جلدی شیراز

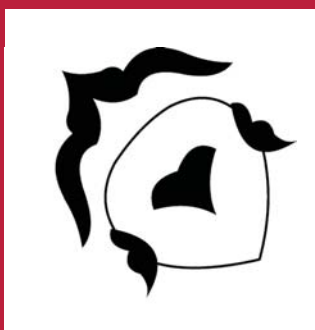
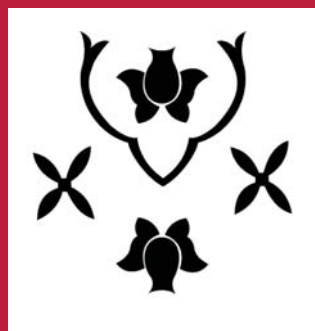
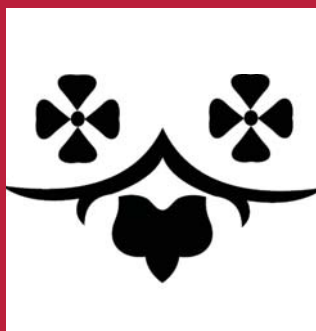
کاتب: نامشخص
خط: نسخ، محقق، ضائم با ثلث و کوفی
تاریخ: ۹۰۰ تا ۸۵۰
محل نگهداری: کتابخانه چستریتی

کاربرد نقوش

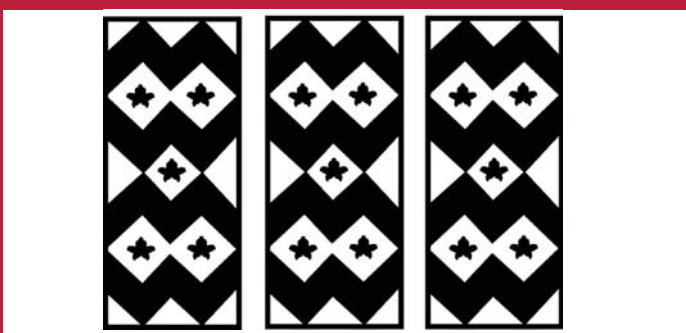
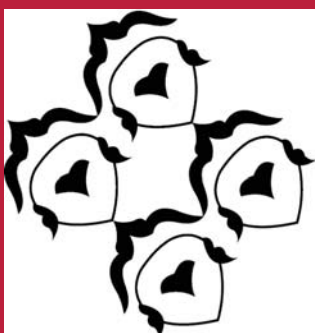
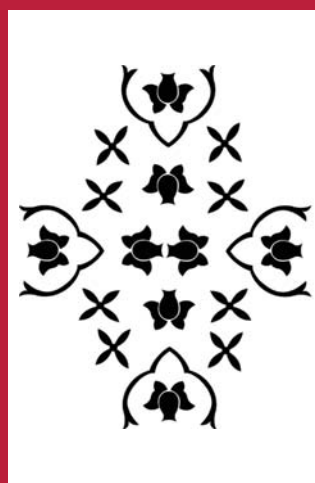
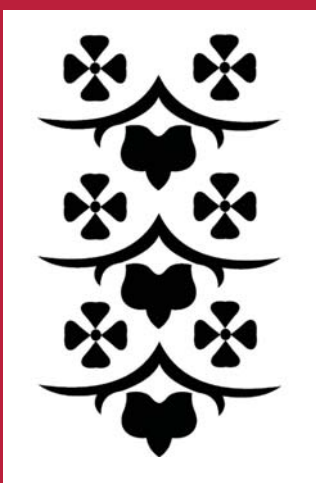
رنگ: آبی، قرمز، اخراپی، سفید
چیدمان: ترکیب بندی منظم و با ریتم
یکنواخت
تکنیک انتقال بر روی پارچه:
۱- نقاشی روی پارچه
۲- چاپ سیلک
قسمت مورد استفاده طرح: وسط و حاشیه

استخراج نقوش از سرلوح قرآن تک جلدی شیراز

ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از سرلوح قرآن تک جلدی شیراز

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

قرآن تک جلدی شیراز

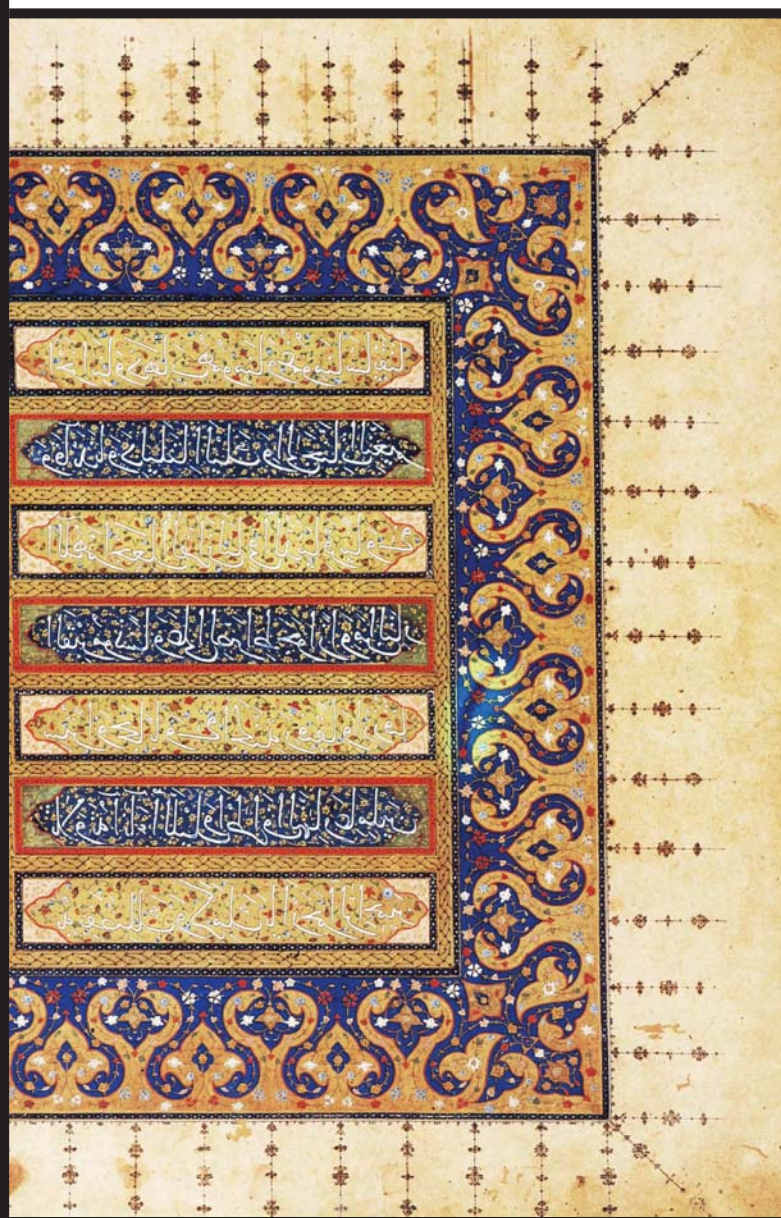

قرآن تک جلدی شیرازی یا قزوین

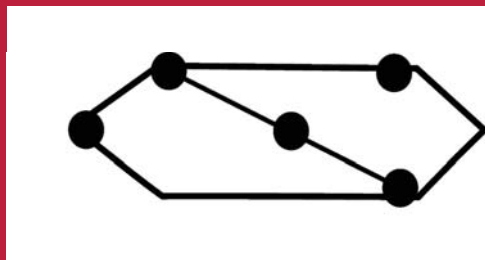
کاتب: نامشخص
خط: نسخ، محقق، ضمائم با رقاع
تاریخ: سده دهم
محل نگهداری: کتابخانه چستربیتی

کاربرد نقوش

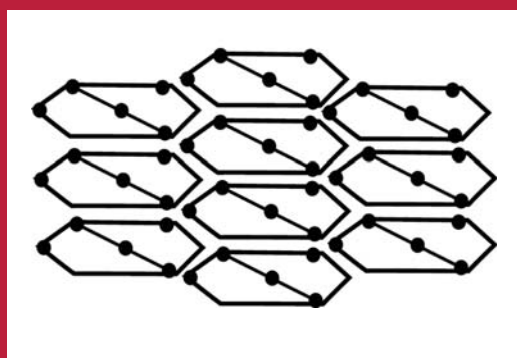
رنگ: آبی، قرمز، اخراایی، سفید
چیدمان: ترکیب بندی منظم و با ریتم
یکنواخت
تکنیک انتقال بر روی پارچه:
۱- نقاشی روی پارچه
۲- چاپ سیلک
قسمت مورد استفاده طرح: حاشیه

استخراج نقوش از سرلوح قرآن تک جلدی شیرازی یا قزوین

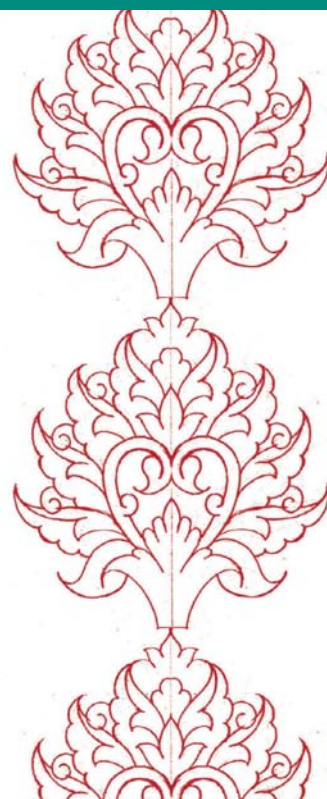
ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از سرلوح قرآن تک جلدی شیرازی یا قزوین

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

قرآن تک جلدی
شیراز یا قزوین

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

(۶۷۰۱۵۱۷۳)

قرآن تک جلدی
شیراز یا قزوین

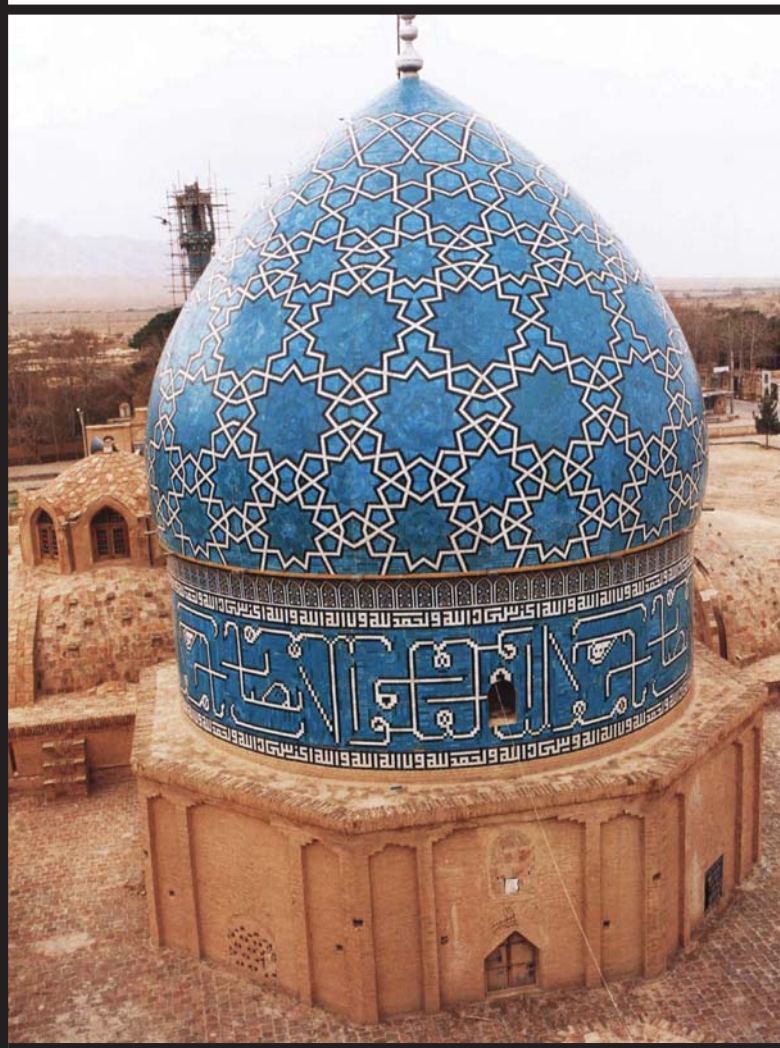

مقبره شاه نعمت الله ولي

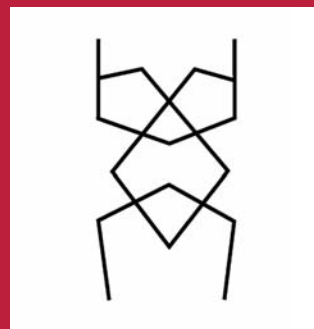
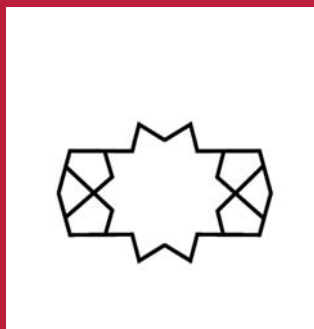
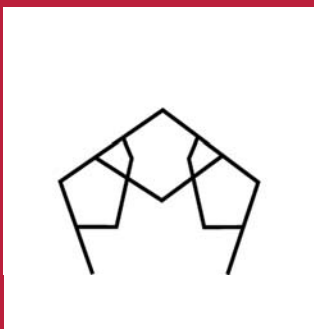
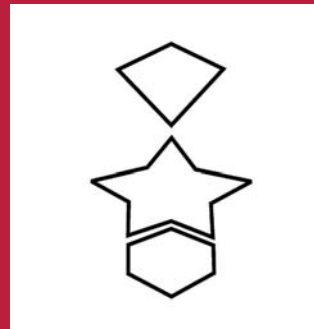
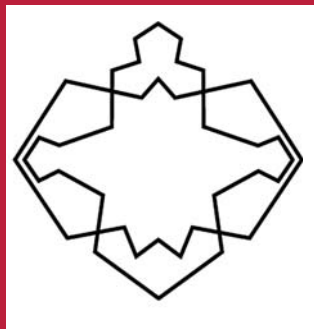
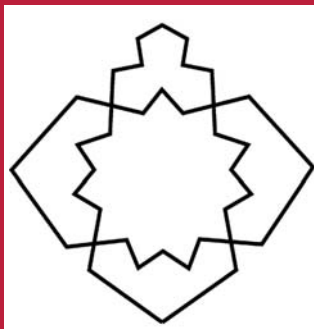
معمار: استاد کمال الدین حسین و بانی آن
بکتاش خان رواق و صحن میرداماد، استاد
رضا و بانی آن عبدالحمید میرزا صحن
حسینیه
تاریخ: دوره صفوی
محل: ماهان، کرمان

کاربرد نقوش

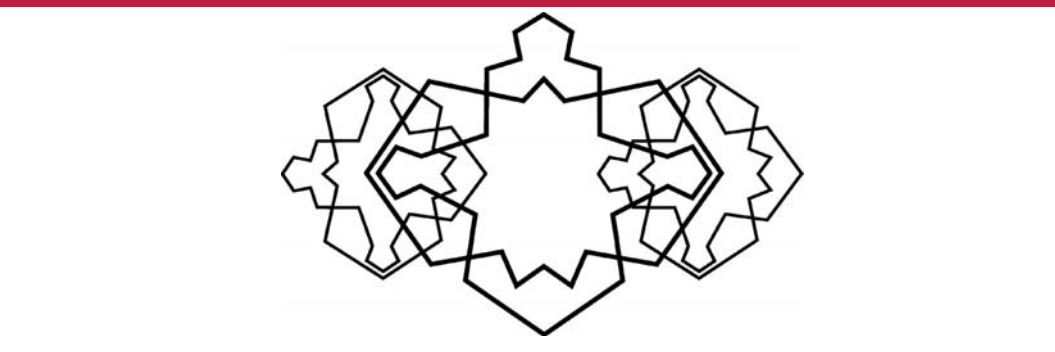
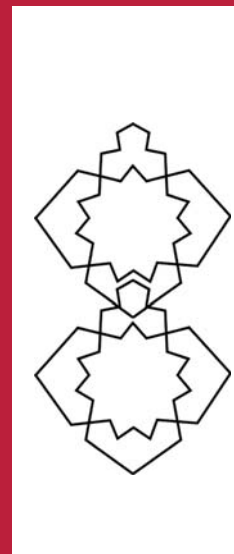
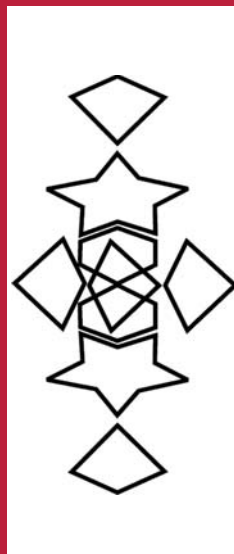
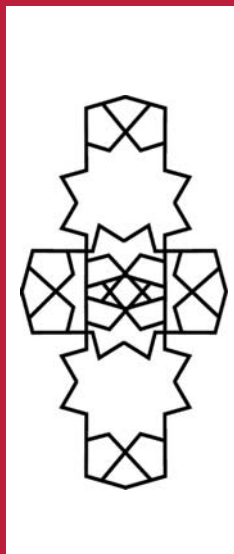
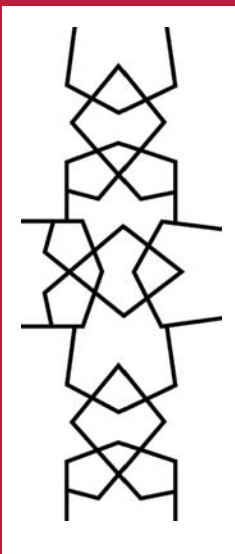
رنگ: آبی، سفید، اخرايي
چیدمان: ترکیب بندی منظم و با ریتم
افزایشی و کاهش
تکنیک انتقال بر روی پارچه:
۱- لیز و هویه
۲- چاپ سیلک
قسمت مورد استفاده طرح: گنبد

استخراج نقوش از مقبره شاه نعمت‌الله ولی

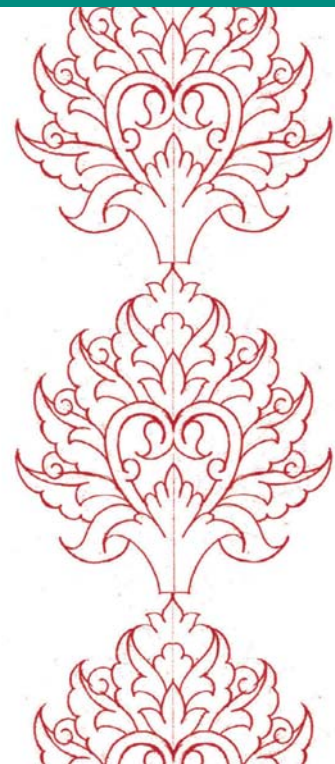
ترکیب‌بندی متنوع از نقوش برگرفته از مقبره شاه نعمت‌الله ولی

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

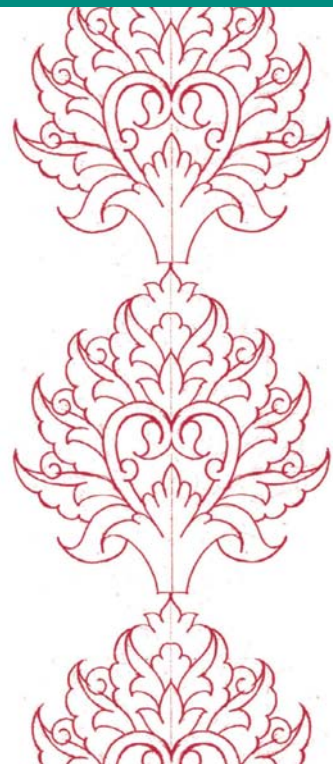
مقبره شاه نعمت
الله ولی

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

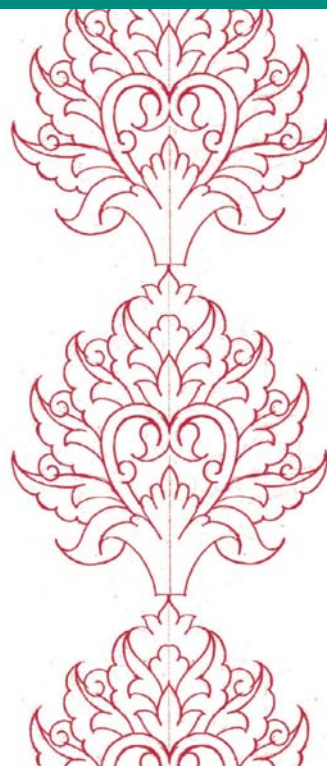
مقبره شاه نعمت
الله ولی

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

مقبره شاه نعمت
الله ولی

بلوز زنانه

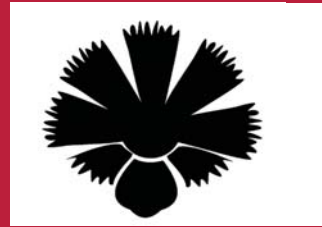
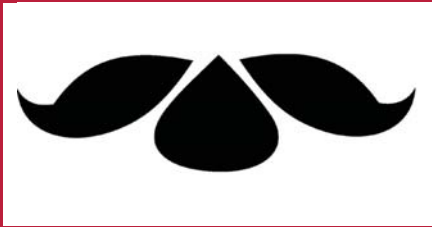
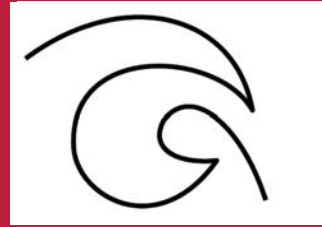
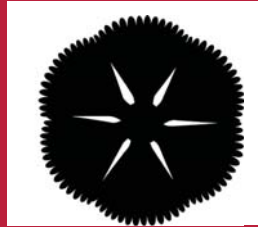
تکنیک دوخت: طرح زری دوزی
دسته‌های گل، نوار رنگی و
نقشینه‌های خشک و رسمی
تاریخ: دوره قاجاریه
محل نگهداری: مجموعه خلیلی،
کینهاگ

کاربرد نقوش

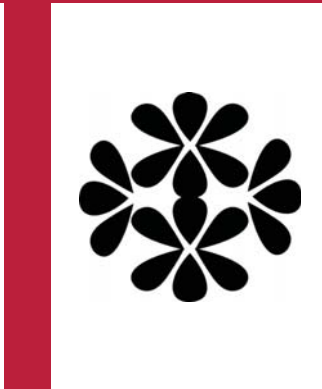
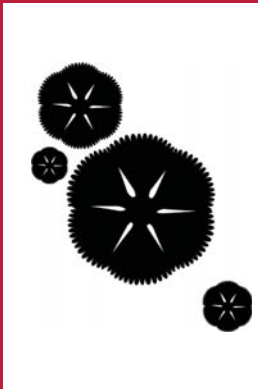
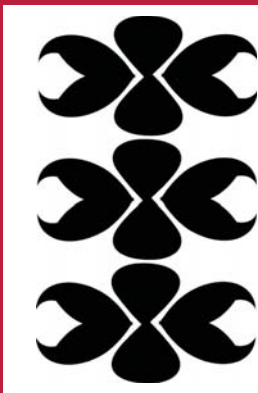
رنگ: قرمز، سفید، فیروزه‌ایی
چیدمان: ترکیب‌بندی منظم و یا نامنظم با
ریتم یکنواخت‌های کاهشی و افزایشی
تکنیک انتقال بر روی پارچه:
۱- چاپ سیلک
۲- نقاشی
قسمت مورد استفاده طرح: گل‌ها

استخراج نقوش از طرح بلوز زنانه قاجار

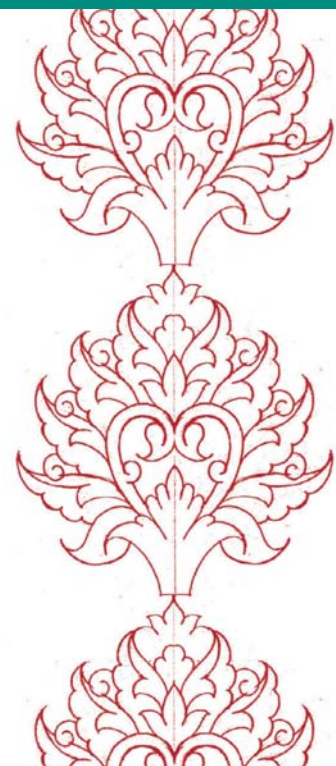
ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از طرح بلوز زنانه قاجار

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

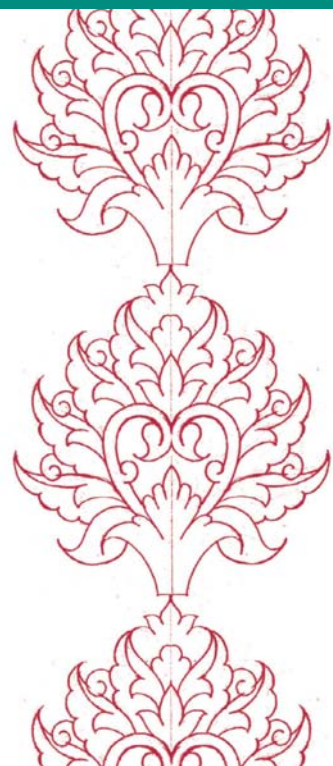
بلوز زنانه

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

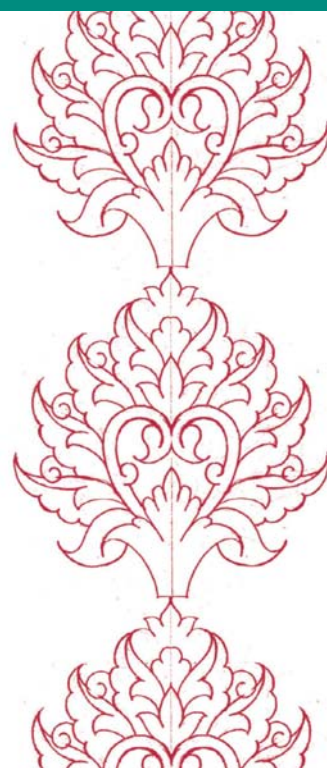
بلوز زنانه

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

بلوز زنانه

قرآن، نوشته غبار

پیشینه غبار طومارهایی باریک نوشتاری که از آن‌ها برای نوشتن و سپس لوله کردن و حمل آن به وسیله کبوتر پیام‌رسان استفاده می‌شد، و همچنین در قرآن این تکنیک به صورت طرحی در قسمت بدون نوشته و بیرون بسم الله می‌باشد.
تاریخ: سده هجدهم، ایران
محل نگهداری: مجموعه خلیلی، کپنهاگ

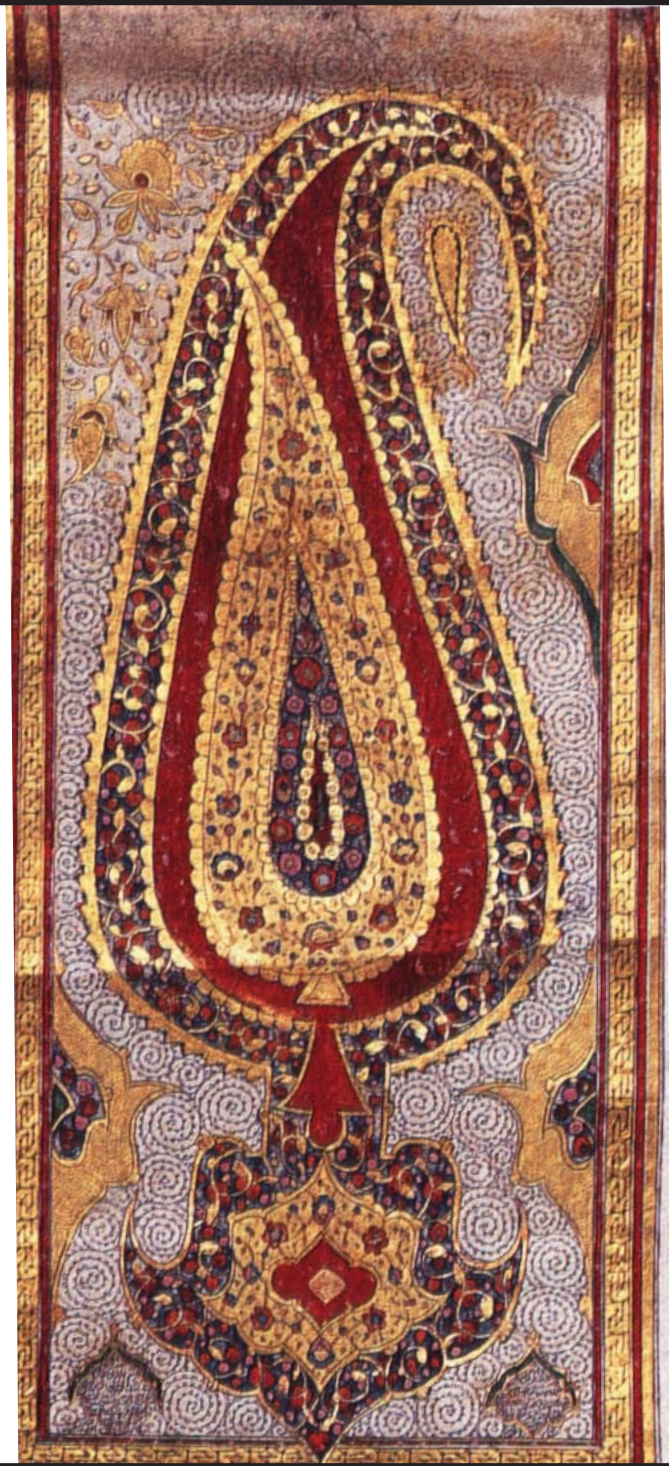
کاربرد نقوش

رنگ: قرمز، طلایی، سرمه‌ایی
چیدمان: ترکیب‌بندی از نقوش به کار رفته به صورت ترکیبی کاهشی و افزایشی
تکنیک انتقال بر روی پارچه:

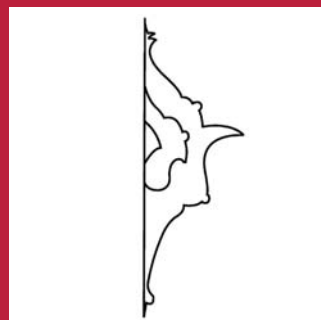
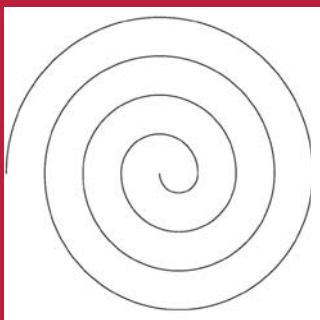
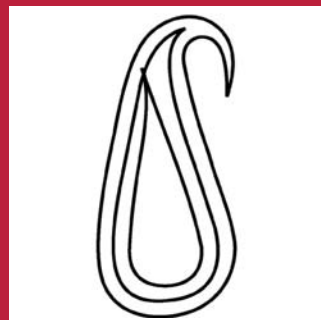
۱- دوخت

۲- نقاشی

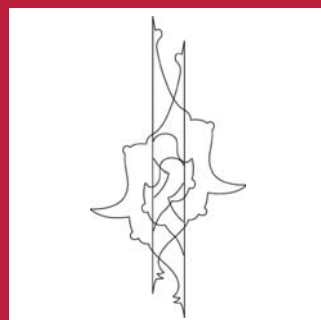
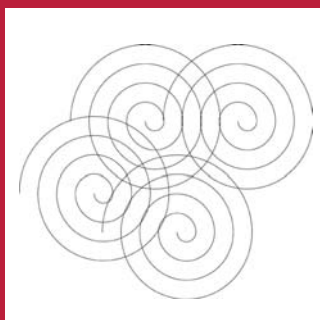
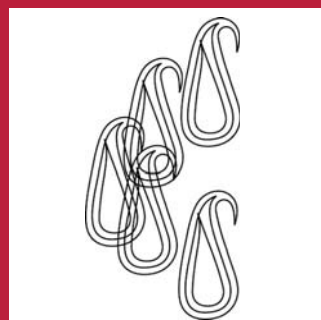
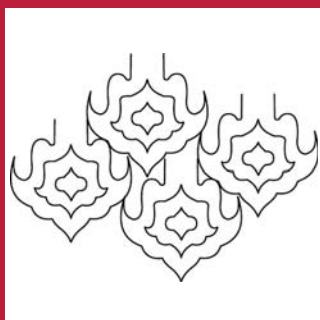
قسمت مورد استفاده طرح: کل طرح

استخراج نقوش از طرح نوشته غبار

ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از طرح نوشته غبار

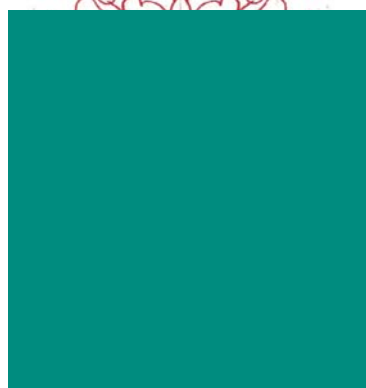

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

(۲۹۷۰۱۰۱۷۳)

نوشته غبار

(۲۵۷ ۰۱۰ ۱۷۳)

نوشته غبار

(۲۷۰۱۰۱۳)

نوشته غبار

شاه زنده، شهرباستانی چاچ

این مجموعه از ساختمان‌هایی قدیمی و رنگی تشکیل شده است با درهایی بزرگ و زیبا. در میان این بناها خیابان‌هایی تنگ و قدیمی وجود دارد که به زیبایی این منطقه افزوده است و آن را خاص جلوه می‌دهد. شاه زنده مکانی است که شخصی مهم و معروف دفن شده است، قثم بن عباس، پسر عموی پیامبر اسلام. البته داستان‌های زیادی در این رابطه وجود دارد و برخی مخالف این موضوع هستند که این مکان آرامگاه وی است. مردم ایرانی تبار ساکنان اولیه این سرزمین بوده‌اند. در سده دهم میلادی، ازبکستان جزئی از قلمرو سامانیان بوده است. این منطقه بعدها به ترتیب جزئی از حکومت‌های غزنوی، سلجوقی، خوارزمشاهی، مغول، تیموری و ازبک شده است.

تاریخ: سده چهاردهم، پانزدهم
محل: ازبکستان، سمرقند

کاربرد نقوش

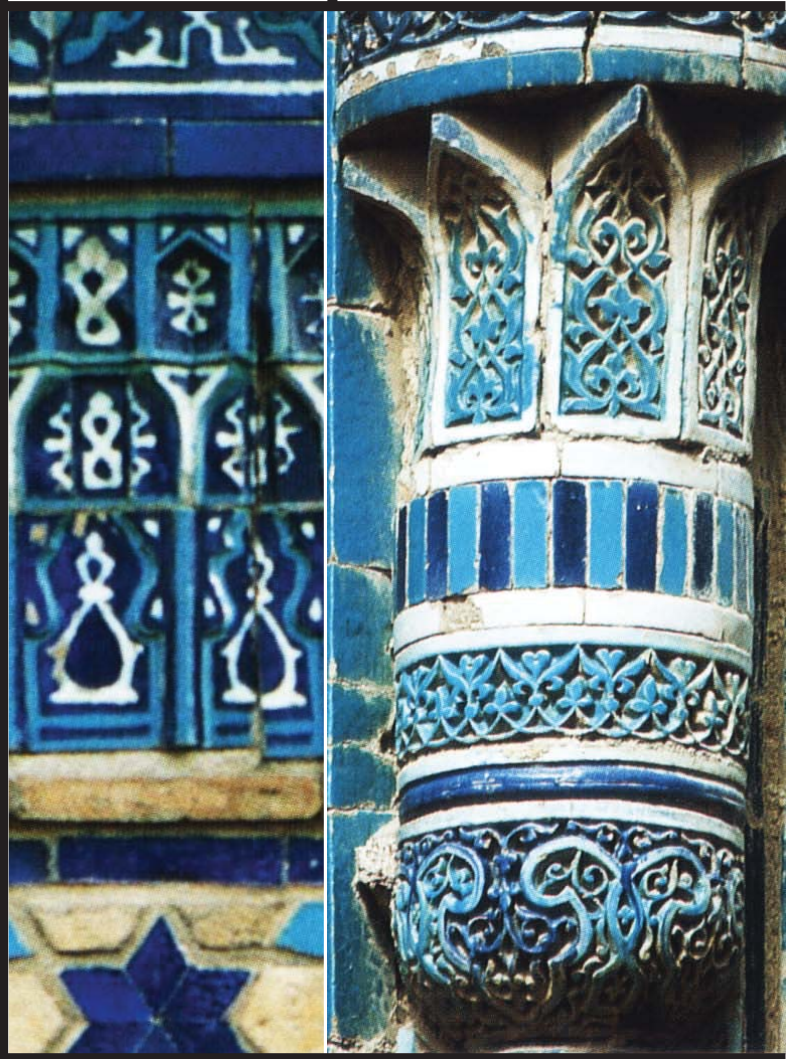
رنگ: آبی تیره، فیروزه‌ای، سفید
چیدمان: ترکیب‌بندی منظم و ریتم
یکنواخت و یا ترکیب‌بندی‌های نامتقارن
تکنیک انتقال بر روی پارچه:

۱- لیزر، هویه

۲- نقاشی

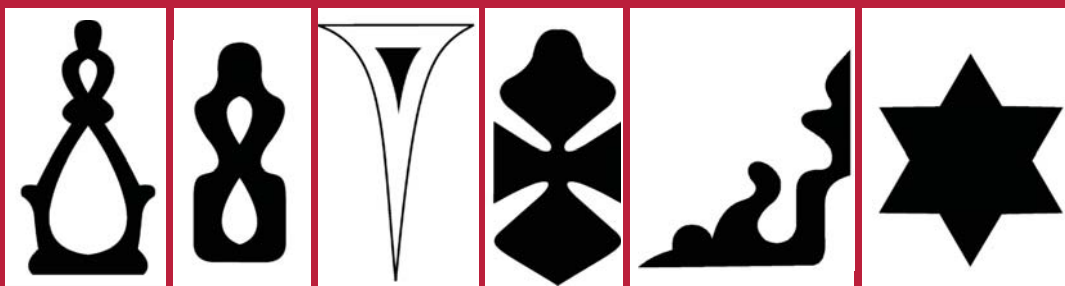
قسمت مورد استفاده طرح: نقوش اسلیمی و هندسی

تصویر یک

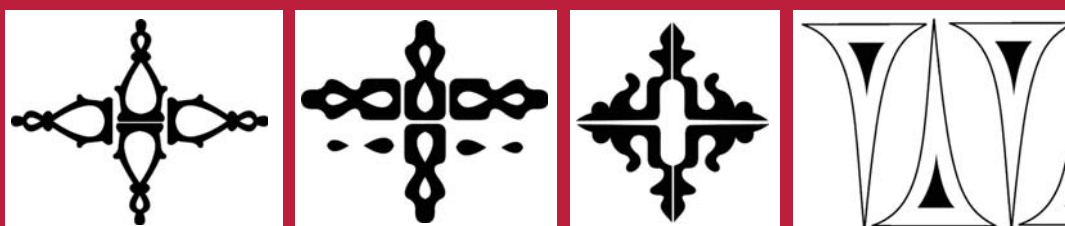

تصویر دو

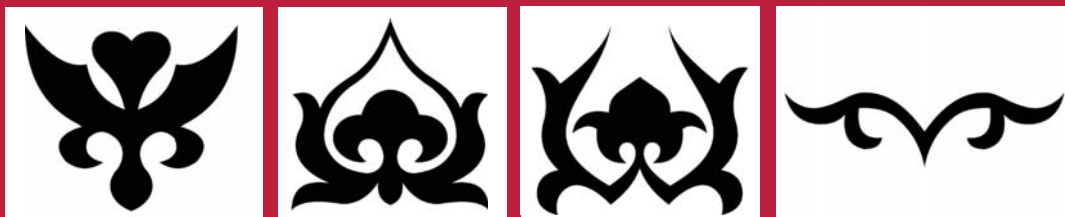
استخراج نقوش از شهر باستانی چاچ. تصویر یک

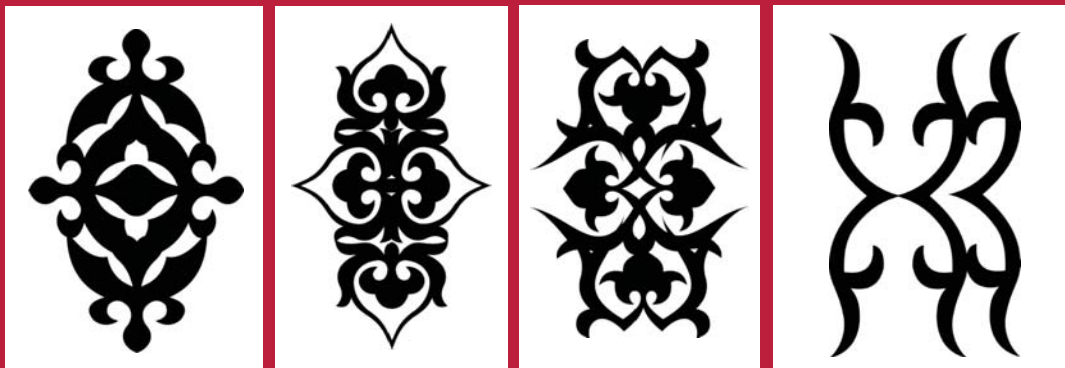
ترکیب‌بندی متنوع از نقوش برگرفته از تصویر یک

استخراج نقوش از شهر باستانی چاچ. تصویر دو

ترکیب‌بندی متنوع از نقوش برگرفته از تصویر دو

جانمایی
طرح های
ساده سازی

شاه زنده

طرح شماره یک

جانمایی
طرح های
ساده سازی

شاه زنده

طرح شماره دو

برگی از قرآن، عراق یا مصر

خط کوفی نام خطی از خطوط اسلامی است که منسوب به شهر کوفه بوده و گفته می‌شود که در آنجا شکل گرفته و توسعه یافته است. نخستین نسخه‌های قرآن با این خط نوشته می‌شد. از سده سوم هجری به بعد با فراگیر شدن خط نسخ و دیگر دبیره‌های نوآوری شده به تدریج کاربرد خط کوفی کمتر شد تا اینکه پس از سده پنجم هجری تقریباً کنار گذاشته شد و دیگر آن همه‌گیری پیشین را نداشت و بیشتر کاربرد تزئینی و محدود یافت.

تاریخ: سده نهم

محل نگهداری: موزه متروپولیتن، نیویورک

کاربرد نقوش

رنگ: نقاط قرمز و نارنجی بر روی زمینه کرم

چیدمان: ترکیب بندی نامنظم و ریتم

کاهش و افزایشی

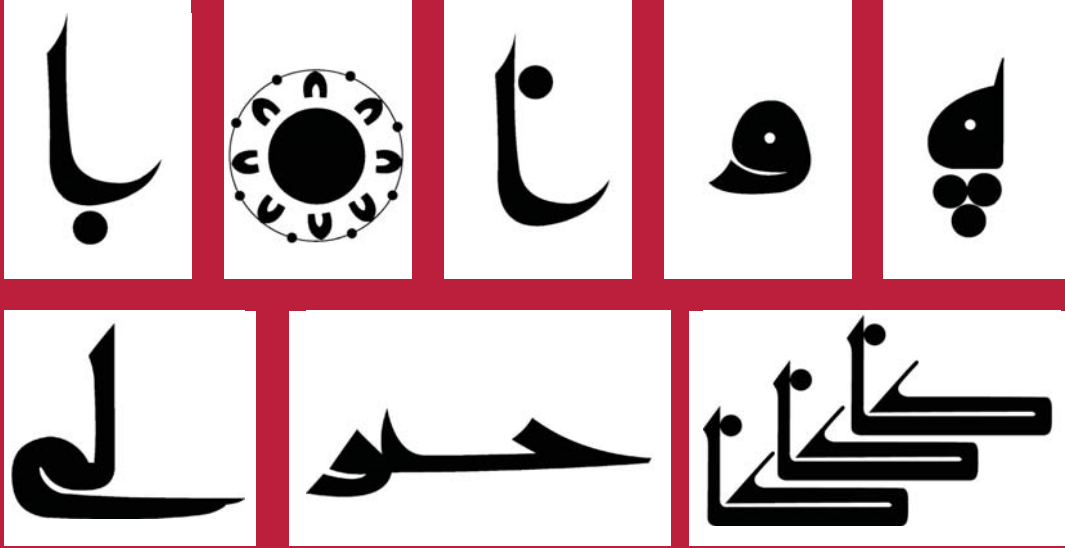
تکنیک انتقال بر روی پارچه:

۱- لیزر، هویه

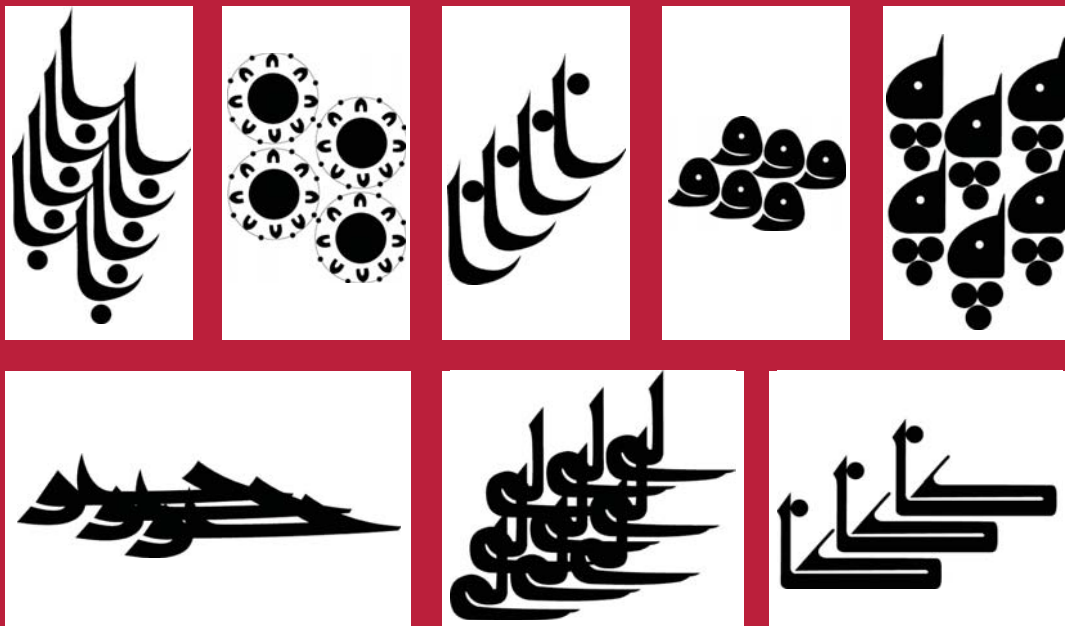
۲- نقاشی

قسمت مورد استفاده طرح: نقاط

استخراج نقوش از قرآن مصر یا عراق

ترکیب بندی متنوع از نقوش برگرفته از قرآن مصر یا عراق

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

برگی از قرآن

شماره ۱

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

برگی از قرآن

شماره ۱

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

برگی از قرآن

شماره ۲

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

برگی از قرآن

شماره ۲

ابریشم لمپاس / مملوک

نقاشی‌های دوره ایوبی و مملوکان با توجه به این که کتیبه‌های اندکی از این دوران در دسترس است، به هیچ وجه ره گشا نیستند. در تصاویر کتاب مقامات حریری برخی رداها با نقشینه‌های چهارگوش مزین شده‌اند که احتمالاً متعلق به گروه ابریشم‌های دولایه و سه لایه هستند. در این گروه مربع‌های کوچکی دیده می‌شوند که با مهارت در کنار نقوش پرنده‌ها چهارپایان و گیاهان جای گرفته‌اند. این نقوش ارتباط مستقیمی با پارچه پنبه‌ای مقاوم با نقش چاپ مهری (احتمالاً هندی) دارند.

تاریخ: سده چهاردهم / هشتم
محل نگهداری: موزه کلسی دانشگاه
میشیگان

کاربرد نقوش

رنگ: نقوش بر روی زمینه سرمه‌ایی کرمی

چیدمان: ترکیب‌بندی نا منظم و ریتم

کاهشی و افزایشی

تکنیک انتقال بر روی پارچه:

۱- لیزر، هویه

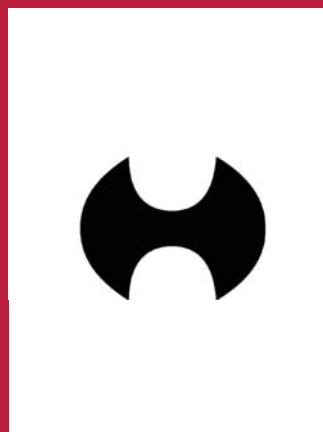
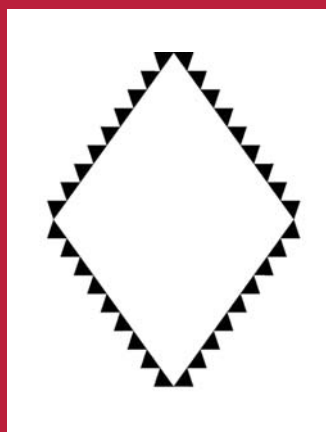
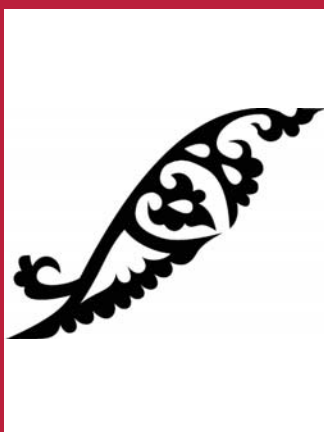
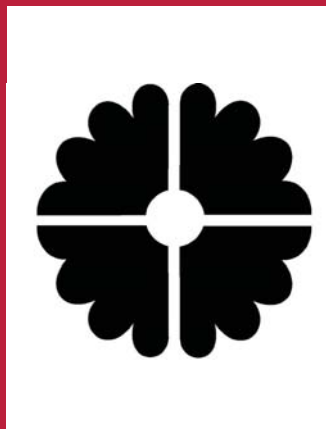
۲- نقاشی

۳- چاپ سیلک

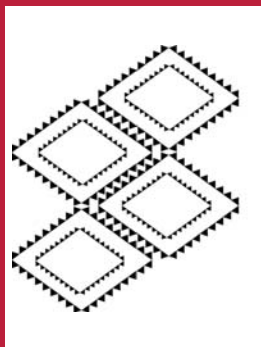
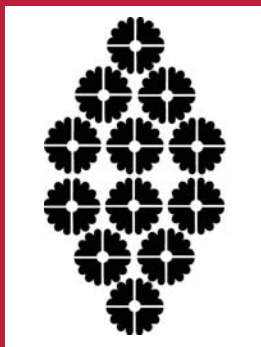
قسمت مورد استفاده طرح: کل طرح

استخراج نقوش از ابریشم لمپاس

ترکیب بندی متنوع از نقوش از ابریشم لمپاس

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

ابریشم لمپاس

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

ابریشم لمپاس

جانمایی
طرح‌های
ساده‌سازی

ابریشم لمپاس

● کاربرد
طرح و
نقش هنر
ایرانی -
اسلامی در
طراحی
مد و لباس
پوشاک
بانوان

